

Розробка способів оптимізації спеціальної фізичної підготовки курсантів за спеціальністю «Озброєння та військова техніка»

Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (м. Харків)

Постановка наукової проблеми та її значення. Одним із напрямів удосконалення системи підготовки курсантів є оптимізація процесу фізичного вдосконалення [1] для виконання бойових завдань.

Оптимізація фізичної підготовки курсантів (військовослужбовців) пов'язана зі свідомим вибором засобів, прийомів і методів фізичної підготовки, здатних при найменших затратах забезпечити найбільший ефект, який відповідає поставленій меті [2], тобто виконання бойового завдання.

Оптимізація фізичної підготовки багато в чому характеризується спрямованістю змісту й методики її проведення. Результати наукових досліджень свідчать про те, що аналіз військово-професійної діяльності ставить підвищені вимоги до занять спеціальною фізичною підготовкою залежно від військової спеціальності [3].

Мета дослідження – обґрунтувати можливі підходи до оптимізації спеціальної фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів за спеціальністю «Озброєння та військова техніка».

Методи та організація дослідження. Методи досягали за допомогою використання комплексу адекватних методів дослідження, а саме: загальнонаукових (аналіз, систематизація та узагальнення літературних джерел); мережевого планування в системі оптимізації фізичної підготовки; методу розробки логічної схеми щодо відбору оптимальних фізичних вправ. *Організація дослідження* не відрізнялася від рекомендованої під час проведення досліджень на теоретичному рівні.

Завдання дослідження – розробити структуру оптимізації спеціальної фізичної підготовки курсантів за спеціальністю «Озброєння та військова техніка», розкрити питання складових частин структури оптимізації спеціальної фізичної підготовки. Створити логічну схему щодо відбору оптимальних фізичних вправ із виконання програми навчання з бойової підготовки

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Спираючись на дослідження фахівців [3, 4], можемо виділити три критерії, які дають змогу істотно відрізнити оптимізацію від близьких їй явищ:

- 1) досягнення максимально можливих для конкретних умов результатів;
- 2) виконання часових нормативів, відведених на навчання й виховання, в умовах відсутності перевантажень;
- 3) максимальна відповідність результатів поставленим цілям.

Відтак фізичну підготовку потрібно розглядати як один із найважливіших компонентів бойової готовності як базовий фактор для реалізації технічної та психічної готовності військ, значення якої у військовій справі не зменшилося, а навпаки – продовжує рости, оскільки сучасні бойові дії збільшують вимоги до спроможності військовослужбовців переносити значні фізичні й психічні напруження [6].

Отже, одним із головних напрямів покращення фізичної підготовки курсантів (військовослужбовців) є оптимізація цього процесу.

Після застосування мережевого планування співвідношення основних заходів і напрямів нами розроблено функціонально-логічну схему (рис. 1).

Оптимізація спеціальної фізичної підготовки полягає в тому, щоб обрати мінімальну або близьку до мінімальної кількості методо-організаційних, психофізичних та програмно-апаратних блоків, послідовність здійснення яких вимагає найменших затрат праці на їх реалізацію [10].

Оптимізація фізичної підготовки складається з тісно пов'язаних трьох блоків.

І блок – «**Методо-організаційний**», – який охоплює весь освітній процес із фізичної підготовки курсантів і в який входять тренувальний процес, атестація курсантів, нормативна база фізичної підготовки, атестація та ін.

Нормативна база включає перелік фізичних вправ із визначенням критеріїв порядку виконання та оцінки.

Засоби фізичної підготовки визначають порядок виконання фізичних вправ, які виконуються за встановленими вимогами з дотриманням заходів безпеки та гігієнічних умов у поєднанні з оздоровчими силами природи (сонячними, водними й повітряними процедурами).

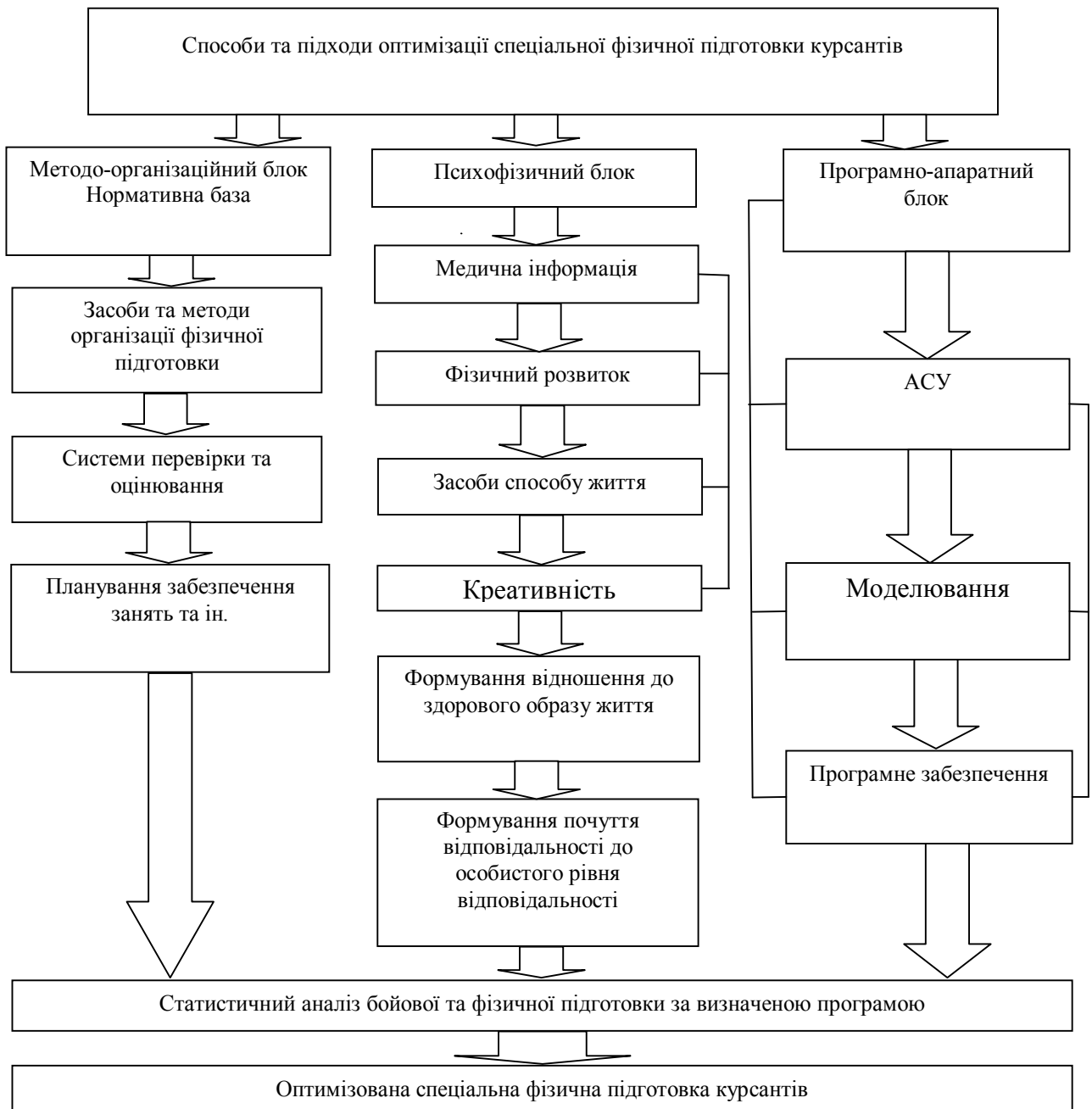

Рис. 1. Функціонально-логічна схема оптимізації спеціальної фізичної підготовки

Фізична підготовка проводиться в таких формах:

- навчальні заняття;
- фізичне тренування в процесі навчально-бойової діяльності;
- ранкова фізична зарядка ;
- спортивно-масова робота (далі – СМР);
- самостійна підготовка.

Система перевірки та оцінювання фізичної підготовки спрямована на забезпечення безумовного і якісного виконання завдань щодо виконання нормативів із бойової підготовки тощо.

Планування та забезпечення занять – це документальне підтвердження організації та проведення фізичної підготовки, до якого входить ведення, систематизація та збереження інформації.

II блок – «Психофізичний», – який здійснює відстеження здоров'я курсанта, його фізичного розвитку, способу життя, шкідливих звичок та ін., покладений на відділ із психологічної підготовки, фахівців із медичної служби та командирів структурних підрозділів.

Особливе місце в цьому блоці займає креативність, із якою пов'язують схильність до фізичної підготовки. Результати проведення досліджень із креативності розглянуто в наукових роботах [7].

III блок – «Програмно-апаратний», – який уключає АСУ, моделювання та програмне забезпечення. Цей блок дасть змогу створити базу даних про кожного курсанта (уключаючи дані I й II блоків). [8]

Моделювання з програмуванням дасть змогу промоделювати, наприклад, фізичну підготовку для успішного виконання завдання в умовах бойових дій та ін.

Статистичний аналіз даних бойової й фізичної підготовки уможливить оптимізацію спеціальної фізичної підготовки за напрямом діяльності та визначить способи покращення стану бойової підготовки.

Підбір оптимальних фізичних вправ ми пропонуємо за розробленою логічною схемою (рис. 2).

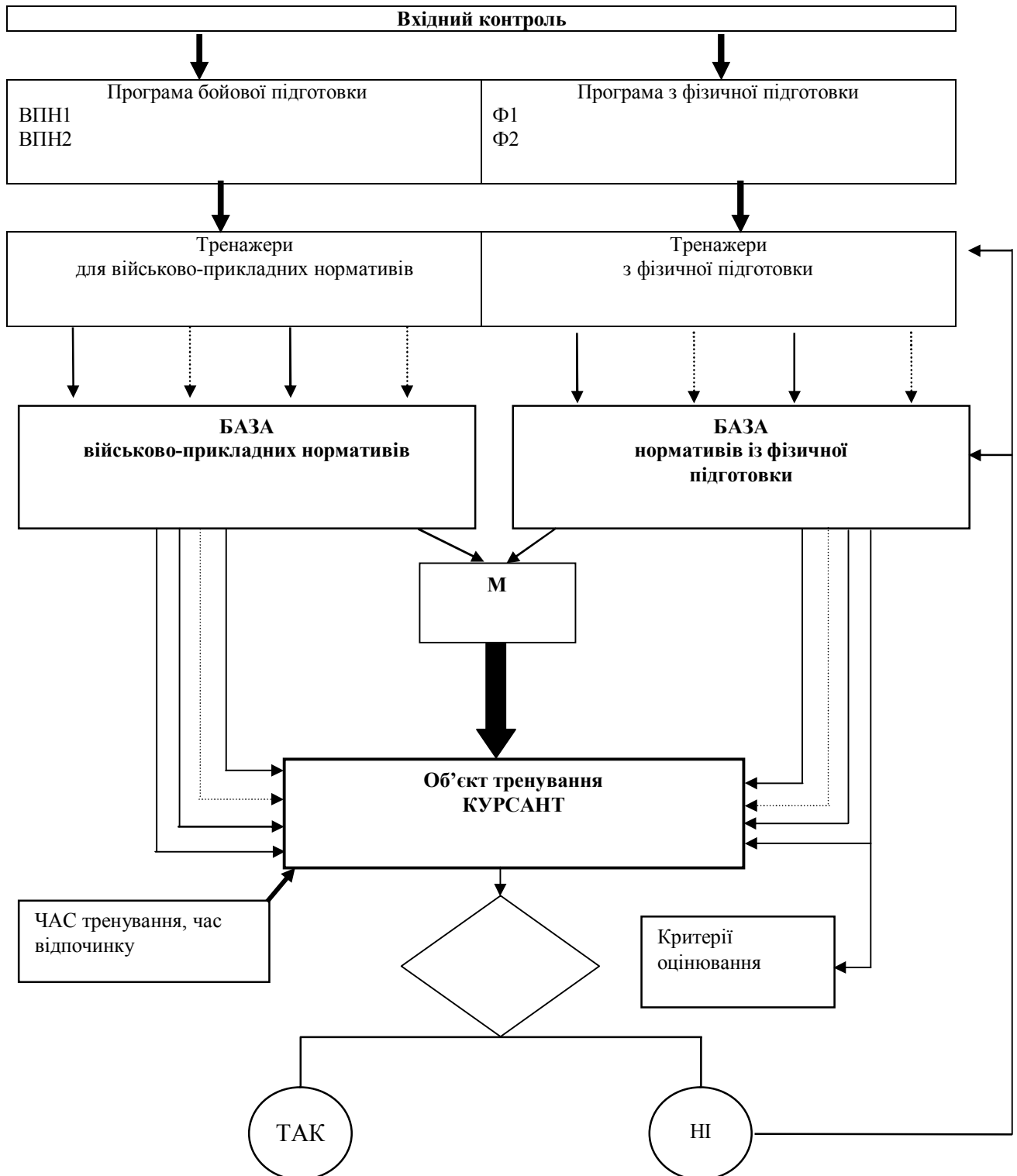

Рис. 2. Логічна схема щодо підбору оптимальних фізичних вправ до виконання програми навчання з бойової підготовки

Завдяки запропонованому алгоритму оптимізації спеціальної фізичної підготовки, відбувається поліпшення показників бойової підготовки курсантів: наприклад, для успішного виконання військово-технічного нормативу, такого як «Натягнення гусеничної стрічки», відповідають такі оптимальні вправи: підйом силою на перекладині, ривок гирі 8, 16, 24 кг, згинання рук в упорі на брусах і комплексна силова вправа.

Отже, викладений підхід щодо оптимізації фізичної підготовки сприятиме кваліфікованому та якісному виконанню військово-технічних нормативів (завдань), як у мирний, так і у воєнний час.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Нами розроблено алгоритм оптимізації фізичної підготовки, що розкриває сутність фізичної підготовки в процесі навчання бойової підготовки військово-службовців.

Якість виконання фізичної та бойової підготовки можна покращити за рахунок програмно-апаратного блоку, включаючи АСУ, програмування й моделювання.

Психофізичний блок надасть можливість сформулювати уявлення про військовослужбовця, шляхи та підходи до покращення його психологічного стану.

Подальші дослідження стосуватимуться вдосконалення програми оптимізації спеціальної фізичної підготовки курсантів за напрямом підготовки «Озброєння та військова техніка».

Джерела та література

1. Обвинцев А. А. Анализ физической подготовки в вузах МО РФ / А. А. Обвинцев, С. В. Щепенев, А. А. Щепенев, С. В. Удовик // Актуальные проблемы физической и специальной подготовки силовых структур. – 2009. – № 2. – С. 3–10.
2. Теория и организация физической подготовки : учебник / под ред. проф. В. В. Миронова ; М-во обороны Рос. Федерации. Военный институт физической культуры. – Санкт-Петербург : [б. и.], 2006. – 59 с.
3. Поташник М. М. Как оптимизировать процесс воспитания / М. М. Поташник. Киев : «Знание», 1984. – 80 с. (Серия «Педагогика и психология»).
4. Басова Н. В. Педагогика и практическая психология : учеб. пособие / Н. В. Басова. – Ростов-на Дону : Феникс, 1999. – 418 с.
5. Педагогика : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / под ред. Ю. К. Бабенского. – Москва : Просвещение, 1983. – 108 с.
6. Фізична підготовка в Збройних силах провідних держав НАТО як засіб психологічної готовності військовослужбовців до дій в екстремальних умовах (воєнних діях) / О. О. Старчук, С. В. Романчук, О. Д. Гусак / Збірник наукових статей. – Житомир, 2008. – № 14. – С. 81.
7. Басенко О. В. Методические основы совершенствования показателей креативности в автоспорте (картинге) / О. В. Басенко, В. А. Градусов // Слобожанський науково-спортивний вісник : зб. наук. ст. – Харків : ХДАФК, 2003. – Вип. 117. – С. 84–85.
8. Гоманюк С. В. Використання АСУ у системі фізичної підготовки військовослужбовців / С. В. Гоманюк, В. О. Градусов, В. О. Гунченко та ін. // Слобожанський науково-спортивний вісник : зб. наук. статей. – Харків : ХДАФК, 2014. – № 5(43). – С. 20–24.
9. Тимчасова настанова з фізичної підготовки в Збройних силах України // ГПШ ЗС України. – С. 154.
10. Вентцель Е. С. Теория вероятностей и ее инженерные приложения / Е. С. Вентцель, Л. А. Овчаров. – Москва : Академия, 2003. – 464 с.

Анотація

У статті розкрито актуальну тему оптимізації спеціальної фізичної підготовки курсантів за напрямом підготовки «Озброєння та військова техніка». Розглянуто способи та підходи підвищення статусу фізичної підготовки для успішного виконання базових предметів навчання з бойової підготовки.

В основу цієї статті покладено власні дослідження щодо поліпшення виконання технічних нормативів за рахунок оптимізації фізичної підготовки. У роботах [8, 11, 12] показано, що під час вибору оптимальних цілеспрямованих фізичних вправ докорінно поліпшуються показники технічних нормативів, а також виявлено, що оптимізація фізичної підготовки – це складний, багатогранний процес, що складається з індивідуального підбору, відповідності елементів фізичного розвитку елементами виконання військово-технічних нормативів.

У роботі враховано підходи до оптимізації фізичної підготовки, не тільки відзначені автором, а також розглянуто оптимізацію виконання завдань у ході виконання бойових завдань підрозділів технічного забезпечення. Використання АСУ дало змогу знайти найбільш ефективні підходи до оптимізації фізичної підготовки. Загалом викладені підходи дали змогу оптимізувати фізичну підготовку й зорієнтувало цю дисципліну до більш цілеспрямованої бойової підготовки для підрозділів технічного забезпечення.

Ключові слова: *фізична та бойова підготовка, оптимізація спеціальної фізичної підготовки, методологічний блок фізичної підготовки, психофізичний блок, програмно-апаратний блок.*

Вячеслав Гунченко. Разработка подходов оптимизации специальной физической подготовки курсантов по специальности «Вооружение и военная техника». *В статье раскрывается актуальная тема оптимизации специальной физической подготовки курсантов по направлению «Вооружение и военная техника», пути и подходы к повышению статуса физической подготовки для успешного выполнения базовых предметов обучения по боевой подготовке.*

В основу данной статьи положены собственные исследования по улучшению выполнения технических нормативов за счет оптимизации физической подготовки. В работах [8, 11, 12] показано, что при выборе оптимальных целенаправленных физических упражнений коренным образом улучшаются показатели технических нормативов, а также выявлено, что оптимизация физической подготовки – это сложный, многогранный процесс, состоящий из индивидуального подбора, соответствия элементов физического развития элементам выполнения военно-технических нормативов. В работе учтены подходы к оптимизации физической подготовки, не только отмеченные автором, а также рассмотрена оптимизация выполнения задач в ходе выполнения боевых задач подразделений технического обеспечения. Использование АСУ позволило найти наиболее эффективные подходы к оптимизации

физической подготовки. В целом изложенные подходы позволили оптимизировать физическую подготовку и сориентировать данную дисциплину к более целенаправленной боевой подготовке для подразделений технического обеспечения.

Ключевые слова: физическая и боевая подготовка, оптимизация специальной физической подготовки, методо-организационный блок физической подготовки, психофизический блок, программно-аппаратный блок.

Vyacheslav Gunchenko. Development of Approaches of the Special Physical Training Optimization of Cadets of the Specialty «Armament and Military Equipment». The article is devoted to the topical issue of optimization of the special physical training of students in the direction of training «Armament and military equipment». The ways and approaches to increase the status of physical training for successful completion of basic training items are considered.

This article is based on our own research on improvement of implementation of the technical standards by optimizing physical fitness. It was shown in the studies that when choosing the optimal targeted exercises the parameters of the technical standards are radically improved, and it was also revealed that the optimization of physical preparation is a complex, multifaceted process consisting of individual selection, correspondence of the elements of physical development to the elements of implementation of the military-technical standards.

In the study it is taken into account the approaches to optimizing physical fitness not only noted by the author, but also the optimization of the performance of tasks in the course of accomplishing the combat tasks of technical support units. The use of ACS made it possible to find the most effective approaches to optimize physical fitness. In general, the presented approaches allowed to optimize physical training and oriented this discipline to more targeted combat training for technical support units.

Key words: physical and combat training, optimization of special physical training, methodological and organizational unit of physical training, psycho-physical unit, software and hardware unit.